

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et Exercitiis Accommodatæ Libri IV

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

Contr. II. Sub quo conceptu Formali moveatur Intellectus ad actum Fidei,
ab Auctoritate divina.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

ficio prius non satis clara evadit deinde clarissima: ergo per solum habitum sine motivo novo suppletur causalitas seu vis movendi terminorum ad clariorem cognitionem. ergo potest id ipsum simpliciter & absolute fieri in primo assensu. Pari modo per frequentationem actuum intenditur habitus, & augetur promptitudo ac facilitas assentiendi: ergo similiter poterit totalis & omnimoda determinatio provenire ab habitu fidei supernaturali, sicut fit à lumine Gloriarum.

43. Dicendum est, Assensum fidei circa Mystra revelata, habere ex parte objecti motum assentiendi, nec hoc posse ab habitu fidei vultu assentiendi. 1. Auctoritate S. Scripturae, suppleri. Probatur 1. Auctoritate S. Scripturae, quae in multis locis testatur, & monet, ut credamus Deo loquenti, & propter Veracitatem illius: afferrentur in decursu.

Probatur 2. Ex absurdis quae sequerentur ex sententia Scoti, & quae Scotus ipse advertit. 1. Sequeretur, puerum baptizatum, adeoque habitum fidei prae datum, seclusis omnibus motivis creditibilitatis, si etiam à pſtaco audiret proferri ea quae sunt scripta in sacris litteris, & in Conciliis dogmatizata, sequeretur, inquam, puerum non solum posse tunc praebere illis omnibus mysterijs assensum, sed etiam ad hoc determinari & necessitari. Quia habitus suppleret vim movendi terminorum apprehensorum. Secundò sequeretur, quòd non posset committi peccatum infidelitatis: nam qui nec habet motivum credendi, nec aliquid supplet motivum, non obligatur credere, imò est illi impossibile credere: atqui motivum fidei secundum Scotum nemo habet: & qui peccat peccato infidelitatis, non habet habitum fidei, qui enim hunc habet infallibiliter credit. Ergo &c.

44. Probatur 3. Ab experientia. Experimur enim, dum credimus difficillima mysteria, difficultatem in credendo, & victoriam difficultatis: ergo experimur pugnam inter motiva allicientia ad credendum & motiva absterrentia à credendo: impossibile enim est, ut pugnemus contra motiva absterrentia, quin habeamus motivum alliciens ad credendum. Nam haec pugna provenit à cognitione proponente indifferenter objectum.

45. Probatur 4. Ratione à priori. Fides est libera, quia meritorea: atqui libertas non datur, ubi deest motivum in utramque partem contradictionis: ergo debet etiam pro fide adeste motivum.

Dices; his argumentis solum probari, quòd sit necesse dari motivum respectu Voluntatis, hoc est, motivum volendi credere; non autem quòd deest motivum respectu Intellectus, hoc est, motivum ex quo inferatur id quod creditur.

Sed contra. Non potest dari motivum volendi credere efficaciter respectu Voluntatis, sufficiens ad imperandum assensum Fidei, quin proponatur intellectui motivum credendi objectum an se immediatè non apparet. Alioquin pos-

sem velle credere homini etiam mendacissimo, quia possem habere motivum volendi credere; sicut ergo ut credam homini, debet etiam intellectum movere Veracitas loquentis hominis, ita ut credam Deo, debeo moveri à Veracitate Dei.

46. Ratio à priori est, quia sicut objectum Voluntatis est Bonum, ita objectum intellectus est Verum: ergo sicut voluntas nihil potest amare nisi propter motivum Bonitatis, ita intellectus non potest assentiri ulli objecto, nisi appareat Verum, vel immediatè & in se, vel mediatè & in alio, cum quo habeat connexionem.

47. Ad Argumenta Scoti, facilis est responsio ex dictis. Et imprimis inter lumen Gloriarum & Habitum Fidei, nulla est paritas; etiam si pronuncemus, tam Lumen Gloriarum, quam habitum Fidei concurrere loco objecti per modum speciei impressae (quod tamen mihi videtur falsum, ut partim dixi lib. 1. partim infra dicam) Nam Lumen Gloriarum ita concurrens, ut determinet intellectum ad Visionem, & cognitionem intuitivam immediatam objecti: habitus fidei autem relinquit libertatem assentiendi: ergo sicut aliae species relinquentes hanc libertatem, non possunt concurrere ad cognitionem, nisi repraesententur motivum assentiendi, sic nec habitus fidei.

48. Ad Confirmationes responderetur, negando consequentiam, quae est aequè inepta ac esset haec: augeri potest cognitionis claritas & facilitas sine augmento potentiae vitalis intellectivae: ergo potest simpliciter produci cognitio sine potentia intellectiva. Itaque per frequentationem actuum augetur claritas & facilitas non solum circa objectum materiale, sed etiam circa objectum formale.

CONTROVERSIA II.

Sub quo conceptu formali moveatur Intellectus ad Actum fidei ab Auctoritate Divina.

49. Dicendum est 1. Auctoritatem Divinam sub formali conceptu Veracitatis simul & Scientiae infallibilis, movere fidem nostram, & vnam sine altera, saltem regulariter loquendo, non sufficere ad obtinendum assensum fidei. Probatur facile. Nam etiam si Deus judicaretur esse verax in dicendo, nolens unquam mentiri, si tamen non judicaretur (vbi aliqui iudicant de objectis contingentibus sub conditione futuris, quae existimant cognosci à Deo solum conjecturaliter) si inquam non judicaretur esse Verax in cognoscendo, hoc est, infallibilis Scientiae, non inveniret, nec mereretur firmissimum illum assensum, quem invenit & meretur ratione infallibilis Scientiae quam habet. Possent enim homines formidare, an non fortassis fallatur, sicut possumus formidare de homine etiam Veracissimo. Econtra, etiam si Deus judicaretur esse infallibilis Scientiae,

Scientiæ, non tamen esse ita verax, ut non posset velle decipere, (prout aliqui existimârunt) non mereretur assensum firmissimum, sicut meretur, si iudicaretur non posse fallere velle. Posset enim quis formidare, num fortè hic & nunc vellet fallere.

Hæc, ut dixi, ad minimum sunt regulariter verissima. An vniversim sint vera, si res metaphysicè examinetur, controversi potest. Itaque

50. P. Martinus Ripalda docet primò: non repugnare actum fidei divinæ, hoc est, elicium ab habitu fidei infusæ, cuius motivum non sit Veracitas, nec infallibilitas Scientiæ Dei, sed Fidelitas & Omnipotentia Dei: immò vult defacto tales actus elici. Declaratur. Ponamus Deum Petro promittere v. g. fertilitatem huius anni: in hoc casu, si Petrus agnoscat in Deo perfectionem Fidelitatis & Omnipotentia, & locutionem Dei etiam agnoscat, potest elicere hunc actum: Annus fertilitatis est futurus, quia Deus summè fidelis (hoc est volens facta conformare dictis) & omnipotens hoc revelavit.

51. Quod autem hic actus non nitatur formaliter ipsâ Sapientiâ infallibili, aut Veracitate Dei, probatur. Esto enim, quod Petrus ambas has perfectiones etiam agnoscat (quamvis casus fingi posset, quo illas ignoraret, aut nihil de illis cogitaret, sed solum de fidelitate & omnipotentia) non tamen illæ movent ad illum assensum, nam, si per impossibile Deus non esset infallibilis, nec immunis à mendacio, dummodo tamen esset fidelis & omnipotens, adhuc adesset sufficiens & adequatum motivum, firmissimè credendi futuram fertilitatem, quia ad hanc credendam non requiritur, ut Deus nec falli nec fallere possit loquendo, sed solum, ut Deus non possit fallere in non conformando facta dictis: atqui non posset sic fallere; quod probatur. Imprimis, non posset fallere ex defectu Voluntatis: ponitur enim esse summè fidelis: nec etiam ex defectu potentia; ponitur enim Omnipotens. ergo ad illum actum elicendum hæc duæ solæ perfectiones movent: ergo non movet Scientia infallibilis & Veracitas.

52. Porro id quod Ripalda asserit de Promissione Dei, docet etiam cum proportionem de proposito Dei aliquid faciendi; nam tale propositum revelanti Deo potest credi actu fidei, qui moveatur à Veracitate Dei, & non à Scientia infallibili, sed à constantia Voluntatis & ab omnipotentia, & hoc quidem docet consequenter.

53. Docet Ripalda 2. Posse esse assensum fidei, qui moveatur ex sola Veracitate aut sola fidelitate Dei, se junctim ab omnibus alijs attributis divinis, scilicet: Assensum quo solum credimus existere in Deo Judicium aliquod internum particularis objecti, quia Deus revelavit se habere tale Judicium. Probat. Quia etiamsi Deus esset fallibilis circa objectum illius Judicij, modò esset verax in dicendo, jam haberemus motivum sufficiens

ad credendum, existere in Deo tale Judicium, licet non haberemus sufficiens iudicium ad credendum, illud objectum sic se habere, prout Deus iudicat se habere. Eodem modo, si Deus revelaret, se habere voluntatem hoc vel illud faciendi, posset existens talis voluntatis credi vi solæ fidelitatis, quæ faceret, ut Deus conformaret facta dictis, hoc est, haberet talem voluntatem, etiamsi nec esset circa alia objecta verax, nec Scientia infallibilis, nec Omnipotens. Hæc doctrina P. Ripalda.

54. Priusquam doctrinam P. Ripalda ponderemus, solvenda est vulgaris objectio, quæ probari solet, Veracitatem sub formali suo conceptu nunquam esse Motivum fidei. Deitas, quæ talis, est vltima ratio motiva fidei: ergo non veracitas. Probatur antecedens. Veracitas Deum cognoscitur nec asseritur à nobis, nisi propter Deitatem, ideo enim asserimus Deum esse summè veracem, quia est ens summè perfectum, vna ex perfectionibus divinis est Veracitas: ergo ratio asserendi Veracitatem est Deitas. n. Traseat antecedens, nego Consequent. Quando enim Doctores docent, Veracitatem esse speciale Motivum fidei, loquuntur imprimis de objecto motivo immediato; deinde loquuntur de illi attributo divino, quod fidem movet præ alijs: talis autem est Veracitas, & non Misericordia, Justitia &c. Nam si cognoscamus confusè Deum esse ens infinitè perfectum, deinde verò non cognoscamus explicitè nisi vnicam Veracitatem, hoc sufficit ad credendum Deo. E contra si solum Veracitatem non cognoscamus explicitè, etiam cognoscamus Misericordiam, Justitiam &c. non habeo sufficiens motivum ad credendum Deo loquenti: ergo Veracitas rectè assignatur pro motivo Fidei. Aliter respondet Suarez & Ordo, sed eos bene refellit Lugo. Nunc ad Ripaldam redeamus.

55. DICO I. Objecta à Deo promissa non credimus quin moveamur à Veracitate Dei in cognoscendo; seu quod idem est, quin moveamur à Scientia Dei infallibili. Est contra Ripaldam, sed ex mente carterorum, specialiter Oviedo. Contr. 2. p. 2. n. 29. & 30. & p. 3. Probatur. Etiam si enim aliquis iudicaret, Deum esse omnipotentem, hoc est, potentem facere, quod quid non implicat contradictionem; & præterea etiam iudicaret ex divina revelatione, Deum velle, quantum in se est, efficaciter facere id quod promittit, v. g. conferre visionem beatificam, tamen simul dubitaret de ejus infallibilitate in cognoscenda possibilitate rerum, non posset prestare firmissimum assensum, quod Deus esset daturus visionem beatificam: posset enim formidare, an Deus non fallatur circa possibilitatem visionis beatificæ, & ex erronea cognitione de possibilitate visionis, formet decretum dandi visionem. Ratio à priori est, quia quando assentimur huic propositioni: *Quidquid Deus promittit, illud potest facere*: non assentimur sanè in alio sensu

sensu, quam isto. Quidquid Deus promittit, id non promittit, nisi sciat se posse facere, non promittitur, nisi sciret se posse facere, & ideo quidquid promittit potest facere. Qui enim hanc propositionem negaret, non posset aliam rationem negandi dare, quam vnam ex istis duabus, nempe quod putet, vel Deum posse esse fallacem seu jabundum, promittendo quod scit se non posse facere, vel judicare aliqua se posse, quæ non potest facere: ergo contra, qui huic propositioni præbet assensum, debet judicare Deum nec posse esse fallacem, nec errare circa rei promissæ possibilitatem.

76. Ad hoc argumentum responderi posset ex P. Ripalda tribus modis. Primum, quod non pertineat ad Scientiam futurorum, cognoscere non implicantiæ seu possibilitatem rerum, quia hoc pertinet ad Scientiam simplicis intelligentiæ. Ergo non recte colligitur esse necessaria Scientia futuritionis ad fidem promissionum, sicut colligitur esse necessaria ad fidem assertionum. Hæc tamen responsio nihil facit ad solvendum argumentum. Fateor quidem, Scientiam visionis rerum futurarum, non esse motivum credendi promissæ, sed contendo, quod Scientia simplicis intelligentiæ de rerum possibilitate, sit motivum credendi promissæ: ergo non sufficit sola fidelitas cum omnipotentia, prout contendit Ripalda.

77. Responderi posset 2. Ad omnipotentiam Dei non solum spectare, posse omnia quæ non involunt contradictionem, sed etiam omnia quæ Deus vult efficaciter facere. Sed contra. Vel hoc secundum, scilicet, *posse facere quæ vult facere*; aliquid superaddit huic quod est: *posse facere quidquid non repugnat*; vel nihil superaddit: si nihil superaddit, inanis est responsio, quia præter verba nihil continet. si aliquid superaddit; ergo Deus potest velle facere aliquid quod repugnat: nam rebus non repugnantibus nihil potest superaddi, nisi aliquid repugnans.

78. Responderi posset 3. Requiritur quidem Scientiam Dei de possibilitate rerum, ut Deus eliciat decretum faciendi rem promissam, sed non requiritur, ut decretum jam existens connectatur cum objecto, seu cum futuritione rei promissæ, hoc enim habet per essentiam suam: & ideo solum decretum, seclusa etiam Scientia Dei, est sufficiens medium seu motivum credendi futura promissæ. Sed contra. Connexio quam habet Decretum Dei cum re promissæ, nobis non aliter innoscitur, nisi in quantum judicamus, Deum nihil cæco modo velle, sed velle ea solum, quæ scit se posse: adeoque hæc Scientia ex parte objecti, movet partialiter, ut credamus futura esse, quæ Deus vult & promittit. Et hinc patet responsio ad fundamentum P. Ripalda.

79. Obijcies tamen ulterius. Non ideo Deus potest aliquid facere, quia scit se posse, sed contra, ideo scit se posse, quia potest facere: ergo Scientia Dei non est motivum ad cognoscendam potentiam talis objecti: ergo sufficit cognitio potentia & voluntatis faciendi. *Re.* Negando utramque consequentiam. Nam licet in se res ita se habeat, sicut ponit objectio in antecedente, in ordine tamen ad nos, & ad nostram assensionem firmissimam, quæ judicemus aliquid non involvere contradictionem, necesse est, ut supponamus in Deo Scientiam de possibilitate illius rei, quam Scientiam se habere revelat Deus hoc ipso quod revelet, se hoc vel illud velle facere. Quando autem naturali discursu judicamus aliquid non involvere contradictionem, non erit hoc iudicium regulariter tam firmum, quam firmum est assensus fidei, nixus revelatione Dei de scientia possibilitatis.

60. DICO 2. Fides promissorum nititur etiam Veracitate Dei in dicendo. Probatur. Deus non potest à nobis defacto cognosci fidelis esse, quin iudicetur esse fidelis per essentiam suam: nulla enim ratio suadet, Deum esse fidelem, quæ solum probet esse fidelem contingenter & mutabiliter, sicut est homo: ergo Deus nunquam potest aliquid promittere, quin tunc actu habeat voluntatem faciendi id quod promittit: si enim posset tunc habere voluntatem non faciendi quod promittit, posset utique in illa voluntate perseverare, & per consequens esse infidelis. Ergo quando assentimur Deum esse fidelem, assentimur simul, Deum esse veracem in dicendo, & per consequens, quando credimus aliquid futurum propter Dei fidelitatem, illud ipsum tunc credimus futurum propter Veracitatem. Probatur ultima illatio. Si enim judicamus Deum non posse aliquid promittere, quin actu tunc velit illud facere, hoc ipso jam asserimus, Deum non posse mentiri, revelando se aliquid facturum, quod tamen nolit facere: ergo jam iudicatur Deus verax saltem in hoc puncto, quod non possit dicere, se habere voluntatem aliquid faciendi, quando talem voluntatem non habet. Ulterius, nullam habemus rationem asserendi, Deum esse veracem in hoc puncto, quæ non probet universaliter, quod Deus nunquam possit mentiri: ergo à primo ad ultimum, nunquam potest nos in hoc statu movere fidelitas Dei, quin moveat etiam Veracitas.

61. DICO 3. Potest assignari aliquod objectum revelabile à Deo, ad quod directè & immediate credendum, non movet infallibilitas divinæ Scientiæ, prout est formaliter distincta à Veracitate in dicendo. Nempe, quando quis crederet directè, in Deo existere cognitionem talis vel talis objecti, v. g. peccati futuri Antichristi: Declaratur. Veracitas in cognoscendo, prout in præsentem accipitur, non est quæcunque infallibilitas cognitionis in ordine ad seipsam, prout affirmat existentiam sui, sed, prout est infallibilis in ordine ad objectum, saltem formaliter distinctum ab ipsa cognitione quæ affirmatur. Jam verò, omnis cognitio affirmat reflexè & infallibiliter, se existere, ita ut ne fingi quidem possit esse falsa:

falsa: fingeretur enim existere simul & non existere: ergo infallibilitas cognitionis in ordine ad existentiam sui, quam affirmat, non est formaliter distincta ab ipsa cognitione. Itaque ad credendum Deo, asserenti, se habere tale iudicium de peccato Antichristi, sufficit Veracitas in dicendo. Ratio est: quia Veracitas in dicendo, includit formaliter infallibilitatem cognitionis circa seipsam: est enim Veracitas in dicendo, voluntas conformandi verba menti loquentis: ergo est voluntas proferendi Verba non quomodocunque, sed proferendi verba tunc, quando adest talis mens & cognitio, qualem adest loquuntur verba.

CONTROVERSIA III.

Utrum Veracitati Dei assentiamur actu Fidei immediato vel mediato.

62. Sensus questionis est, utrum, quando credimus aliquod mysterium revelatum, v.g. Incarnationem Verbi propter Veracitatem Dei & revelationem ejusdem, utrum, inquam, ipsi Veracitati Dei tunc assentiamur per actum fidei, & an eidem Veracitati assentiamur etiam propter revelationem Dei, testificantis se esse veracem, vel potius, an assentiamur Veracitati Dei immediate, & tanquam ex terminis notæ.

Suppono autem ex veriore philosophia, quod omnis actus intellectualis attingat suum objectum formale & motivum, eique assentiat, & per consequens, cum motivum actus fidei sit Veracitas Dei, debet actus fidei attingere Veracitatem, eique assentiri. hoc supposito

63. DICO, nos assentiri veracitati Dei per actum fidei immediate, hoc est, non propter revelationem tanquam motivum. Contrarium videtur sentire Suarez *disp. 3. s. 6.* Probat. Si Veracitati Dei non assentimur immediate; ergo mediante revelatione: atqui hæc sola non sufficit, sed debet ex parte motivi accedere Veracitas: ergo si Veracitatem Dei credomediate, seu propter revelationem, credo etiam veracitatem propter veracitatem: ergo propter veracitatem immediate cognitam: vel de hac iterum redibit Argumentum, & dabitur processus in infinitum. omnis enim assensus mediatum, resolvendus est in assensum immediatum circa motivum. Ergo fatendum est, Veracitatem aliunde quam per revelationem innotescere, esto possit etiam veracitas sub conceptu magis explicito aut amplo credimediate propter veracitatem, non ita explicitè & amplè jam aliunde cognitam, ut postea videbimus: hic enim solum contendimus, quod necesse sit, nos Veracitati aliquatenus immediate assentiri, & non propter revelationem.

64. Hinc rectè infert Card. de Lugo, quod si quis dubitaret de veritate hujus propositionis:

Deus est summè verax; quod inquam talis non posset vllis miraculis ad fidem converti: quod quantumvis crederet, Deum per illa miracula, qui, dubitaret tamen, utrum non veller fuisse: quapropter deberet prius hunc errorem deducere, prout etiam advertit Altisiodorensis *lib. 3. Sententiarum. 3. c. 2. q. 1.*

Objicies 1. Si nobis Veracitas Dei essetmediate nota, tunc etiam existentia Dei essetmediate nota, sed hoc est contra Theologos, communiter asserentes, existentiam Dei nobis non esse immediate & per se notam ex terminis innotescere ex creaturis: ergo nec Veracitas Dei potest esse nobis immediate nota. R. Negando sequelam. quando enim dicimus, Veracitatem Dei innotescere nobis immediate, hæc est independenter à revelatione tanquam à motivo, hoc non est intelligendum de Veracitate ut talis & absolute existente, sed conditionate: si Deus existit, verax est; seu; De essentia Dei est, ut veraxem: in qua propositione non minus præceditur ab actuali existentia, quam quando dicimus, *Leo est animal.* Ulterius verò ipsi existentia absolute assentimur, quatenus immediate assentimur locutioni Dei quæ tali, hoc est, quatenusmediate ex apprehensione externorum signorum nobis credibile apparet, hoc miraculum, v.g. suscitationem Lazari in his circumstantiis factum, esse testificationem quandam supernaturalem, provenientem ab ente infinite perfectio, adeoque existente, prout infra magis declarabitur. Hæc autem jam apparet, quod existentia Dei innotescat ex creaturis, ut habentibus connexionem cum existentia Dei.

65. Objicies 2. Ex nostra Conclusionè requiritur, actum fidei esse evidentem; hoc autem est contra S. Paulum, dicentem, quod fides in argumentum rerum non apparentium. Sequitur probatur. Prima Veritas, prout à nobis naturalilumine, & independenter ab omni revelatione cognoscitur, non minus evidenter cognoscitur, quam alia divina attributa, ut omnipotentia etc. est enim evidens, quod Deus habeat omnem perfectionem, & evidens etiam est, Veracitatem esse perfectionem. Respondent Lugo & Ripallius, concedendo sequelam, & negando esse inconsoniens, admittere hujusmodi evidentiam in actu fidei. Claritatis gratiâ possumus distinguere sequelam: sequitur fidem posse esse evidentem circa objectum formale inadæquatum, conceditur, circa objectum formale adæquatum, negatur.

66. Urgebis. Assensus fidei debet esse certior quocunque actu naturali evidenti, qui cognoscitur Veracitas Dei: ergo assensus mysterij revelati v.g. Incarnationis, non potest evidentiā circa Veracitatem Dei, quia conclusio non potest esse certior, quam sit assensus circa motivum. Ad hæc replicam inferius respondetur, cum agatur de firmitate actus fidei, comparati cum firmitate actus evidentiis metaphysicis. Breviter nunc respondeo, Veracitatem posse cognosci